

Hi ha una fotografia de la tieta Sadie amb els seus sis fills asseguts al voltant de la taula del te a Alconleigh. La taula, com abans, com ara i com sempre, és a la sala, davant d'una gran llar de foc oberta. Sobre l'escalfapanxes, clarament visible a la fotografia, hi ha una pala de sapador amb la qual, el 1915, l'oncle Matthew havia matat a cops vuit alemanys, l'un rere l'altre, quan sortien de quatre grapes d'un refugi sota terra. Encara plena de sang i de cabells, era un objecte que els nens trobàvem fascinant. A la fotografia, la cara de la tieta Sadie, sempre tan bonica, es veu estranyament rodona, els cabells estranyament estufats i la roba estranyament desendreçada, però és ella sense cap dubte qui té en Robin a la falda, envoltat de tot un mar de randes. No sembla gaire segura de què ha de fer amb el cap de la criatura i, encara que no es veu, es nota la presència de la mainadera, que espera per endur-se'l. Els altres nens, entre els onze anys de la Louisa i els dos d'en Matthew, són asseguts al voltant de la taula, vestits de festa o amb pitets de puntes, amb una tassa petita o gran segons l'edat, tots ells mirant a la càmera amb els grans ulls

esbatanats pel flaix i les boques rodones i arrufades amb aire d'àngels innocents. Són allà, enxampats com mosques en l'ambre d'aquell instant: la càmera dispara i la vida continua; els minuts, els dies, els anys, les dècades, els porten sempre més enllà d'aquesta felicitat i promesa de joventut, de les esperances que la tieta Sadie havia dipositat en ells i dels somnis que tenien ells mateixos. Tot sovint penso que no hi ha res d'una tristesa tan punyent com els antics grups familiars.

Normalment, de petita, cada any passava les vacances de Nadal a Alconleigh i, mentre que algunes van transcórrer sense gaire res per recordar, d'altres van distingir-se per alguns esdeveniments violents i van tenir un caràcter propi ben definit. Hi va haver la vegada, per exemple, en què es va calar foc a l'ala dels criats, la vegada en què el meu poni em va caure a sobre a la riera i va estar a punt d'ofegar-me (no tan a punt, el van treure de seguida, però hi ha qui diu que començava a veure-hi bombolles). Va ser dramàtic quan la Linda, a deu anys, va intentar suïcidar-se per anar-se'n amb el *border terrier* vell i pudent que l'oncle Matthew havia hagut de sacrificar. Va collir un cistell sencer de baies de teix i se les va menjar; quan la mainadera ho va descobrir, li va donar mostassa i aigua perquè vomités. Després la tieta Sadie la va «alliçonar», l'oncle Matthew li va estirar les orelles, la van confinar uns dies al llit i la van compensar amb un cadell de labrador que ben aviat va ocupar el lloc del vell *border* en els seus afectes. Va ser més dramàtic quan, a dotze anys, la Linda va explicar a les filles dels veïns, que havien vingut a prendre el te, el que ella creia que eren les lleis de la vida. La presentació que els va fer la Linda d'aquestes «lleis» havia

estat tan espantosa que les nenes van marxar d'Alconleigh plorant com magdalenes, amb els nervis destrossats per sempre i amb les possibilitats futures d'una vida sexual sana i feliç francament reduïdes. De resultes d'això hi va haver una sèrie de càstigs terribles, des d'una bona pallissa, administrada per l'oncle Matthew, a la pena de dinar al pis de dalt durant una setmana. També hi va haver aquelles vacances inoblidables en què l'oncle Matthew i la tieta Sadie se'n van anar al Canadà. Tots els Radlett corrien cada dia a buscar el diari amb l'esperança de llegir-hi que el vaixell dels seus pares s'havia enfonsat amb tothom a bord; tenien l'anhel de convertir-se en orfes absoluts, sobretot la Linda, que es veia a si mateixa com la protagonista de *Les accions de la Katy*, governant les regnes de la casa amb unes mans petites però capaces. El vaixell no va topiar amb cap iceberg i va resistir els temporals de l'Atlàntic, però, mentrestant, vam gaudir d'unes vacances fabuloses lliures de normes.

El Nadal que recordo amb més claredat, però, va ser el de quan tenia catorze anys i la tieta Emily es va prometre. La tieta Emily era germana de la tieta Sadie i m'havia acollit des de la infància perquè la meua mare, que era la germana petita de totes dues, va trobar que era massa bonica i massa alegre per carregar amb una filla als dinou anys. Va deixar el meu pare quan jo tenia un mes, i posteriorment va fugir tan sovint, i amb tantes persones diferents, que la seva família i els seus amics la coneixien pel malnom de Desbridada, mentre que la segona, i després la tercera, la quarta i la cinquena esposes del meu pare, com és natural, no es morien ben bé de ganes de cuidar-se de mi. De tant en tant, un d'aquests

dos progenitors impetuosos apareixia com un coet a la meua vida i projectava una resplendor antinatural en el meu horitzó. Tots dos tenien molt de glamur i jo em delia per veure'm embolcallada pels seus deixants ardents i que se m'emportessin ben lluny, encara que en el fons del meu cor era conscient de la sort que tenia de viure amb la tieta Emily. A poc a poc, a mesura que creixia, els pares van anar perdent tot l'encant; els carutxos freds i grisos dels coets es van descompondre allà on fos que havien anat a parar: la mare, al sud de França amb un comandant, i el pare, després de vendre's el patrimoni per pagar els deutes, a les Bahames amb una vella comtessa romana. Abans i tot de fer-me gran, part del glamur que els havia envoltat es va esfumar, fins que al final no en va quedar res, cap vestigi de records infantils que els fessin diferents de les altres persones de mitjana edat. La tieta Emily mai no va tenir glamur, però va ser sempre la meua mare, i jo l'estimava.

En el temps de què escric, però, jo tenia aquella edat en què la criatura menys imaginativa es pensa que la van canviar per una altra al bressol i que és una princesa de sang índia, Joana d'Arc o la futura emperadriu de Rússia. Enyorava molt els meus pares, feia una cara d'idiota que pretenia transmetre una barreja de sofriment i d'orgull quan se n'esmentaven els noms i me'ls imaginava immersos en un pecat mortal pregon i romàntic.

A la Linda i a mi ens preocupava molt el pecat i el nostre gran heroi era Oscar Wilde.

—Però què va fer exactament?

—Vaig preguntar-ho una vegada al pare i em va respondre amb un bramul... Déu meu, va ser aterridor. Em

va dir: «Si tornes a pronunciar el nom d'aquest depravat en aquesta casa, te'n caurà una de bona, m'has entès?». Llavors ho vaig preguntar a la Sadie i, amb un posat d'allò més distret, em va contestar: «Ai, nena, no ho he arribat a saber mai del tot, però fos el que fos era pitjor que un assassinat, horrorós de debò. I, reina, fes-me un favor, no en parlis a taula».

—Ho hem de descobrir.

—En Bob diu que ho preguntarà quan vagi a Eton.

—Doncs molt bé. Et sembla que deu ser pitjor que el que van fer el papa i la mama?

—No crec que pugui ser. Oh, quina sort tens de tenir uns pares malèfics!

Aquell Nadal de quan tenia catorze anys, vaig entrar al vestíbul d'Alconleigh engegada per la llum després d'haver fet el recorregut de deu quilòmetres des de l'estació de Merlinford. Cada any era igual: agafava el mateix tren, arribava a l'hora del te i sempre trobava la tieta Sadie i els nens al voltant de la taula sota la pala de sapador, ben bé com a la fotografia. Sempre era la mateixa taula i els mateixos estris; les tasses de te de porcellana amb el dibuix de grans roses, la tetera i la safata de plata calenta per als *scones* sobre petites flames... Evidentment, els éssers humans s'anaven fent grans de manera imperceptible, els nadons es convertien en nens, els nens creixien, i hi havia hagut una nova incorporació, la Victoria, que ara tenia dos anys. Anava gatejant d'una banda a l'altra amb una galeta de xocolata al puny i la cara tota empastifada; tenia una pinta espan-

tosa, però entre la màscara enganxosa resplendia de manera inequívoca el blau de dos ulls que eren indiscutiblement Radlett.

Hi va haver gran escàndol de cadires arrossegades quan vaig entrar jo, i un esbart de Radletts se'm va llançar al damunt amb la intensitat i gairebé la ferocitat d'una gossada de llops sobre una guineu. Tots tret de la Linda. Era la que tenia més ganes de veure'm, però no tenia cap intenció de demostrar-ho. Quan va haver-se apagat la cridòria i jo vaig estar asseguda davant d'un *scone* i una tassa de te, em va dir:

—No has portat la Brenda?

La Brenda era el meu ratolí blanc.

—Li va sortir una nafra al llom i es va morir —vaig dir jo. La tieta Sadie va mirar la Linda amb ànsia.

—Que hi vas muntar al damunt? —va preguntar fent broma la Louisa.

En Matt, que feia poc que estava a càrrec d'una institutriu francesa, va dir, imitant la seva veu amb exageració:

—*C'était, comme d'habitude, les voies urinaires.*

—Ai, mare —va fer la tieta Sadie en veu baixa.

Dels ulls de la Linda queien llàgrimes enormes al plat. Ningú no plorava tant ni tan sovint com ella; qualsevol cosa, però sobretot qualsevol cosa trista relacionada amb els animals, la feia esclafir en plors i, un cop s'hi posava, no hi havia manera d'aturar-la. Era una nena delicada a més a més de molt neguitosa, i fins i tot la tieta Sadie, que no creia que res pogués afectar la salut dels seus fills, era conscient que això de plorar tant no la deixava dormir a la nit, li treia la gana i li feia mal. Els altres nens, sobretot la Louisa i en Bob, que eren

molt de la broma, la punxaven tant com podien, i sempre els castigaven per haver-la fet plorar. *Bellesa negra*, *Owd Bob*, la *Història d'un cérvol roig* i tots els llibres de Seton Thompson eren a l'índex de llibres prohibits per als nens per culpa de la Linda, que, en un o altre moment, s'havia fet un tip de plorar llegint-los. Els van haver d'amagar per por que, si els trobava per allà, no es lliurés a una nova orgia de tortura.

La malèfica Louisa havia inventat un rodolí que indefectiblement provocava un riu de llàgrimes: «Conec un misto sense llar, sense sostre i sense encant. / Viu tot sol, no es queixa mai, el pobre misto sense llar.»

Quan la tieta Sadie no era a la vora, els nens es posaven a cantar aquests versos lúgubres a cor. En segons quins estats d'ànim, només calia que la pobra Linda fes una ullada a una capsa de mistos perquè es desfés en llàgrimes; tanmateix, quan se sentia més forta, més capaç d'enfrontar-se a la vida, aquesta mena de broma feia que li sortís del fons de l'estómac una riallada desmenjada. La Linda no era només la meva cosina favorita, sinó també, llavors i durant molts anys, el meu ésser humà favorit. Jo adorava tots els meus cosins, i la Linda, tant mentalment com físicament, destil·lava la pura essència de la família Radlett: les faccions rectes, els cabells castanys llisos i els grans ulls blaus eren un tema del qual els altres rostres no eren sinó una variació; tots eren preciosos, però cap d'ells no tenia la bellesa absolutament especial de la Linda. Tenia a dins una mena de fúria, fins i tot quan reia, cosa que feia sovint, i sempre com si fos contra la seva voluntat. Hi havia en el seu rostre una mena d'intensitat sorriduda que recordava les imatges de Napoleó de jove.

Jo era conscient que la Linda patia més per la Brenda

que no jo. La veritat és que la meva lluna de mel amb el ratolí havia acabat feia temps; havíem desenvolupat una relació poc estimulante, una mena de deteriorament matrimonial, com si diguéssim, i, quan li va sortir aquella nafra a l'esquena, vaig esforçar-me per comportar-me amb decència i tractar-la amb la mínima humanitat. Deixant de banda el xoc que representa trobar algú fred i rígid a la gàbia un matí, vaig sentir un gran alleujament quan els sofriments de la Brenda van arribar a la fi.

—On està enterrada? —va murmurar la Linda sense treure els ulls furiosos del plat.

—Al costat del pit-roig. Hi vam posar una petita creu i vam folrar el taüt amb setí rosa.

—A veure, Linda, reina —va dir la tieta Sadie—, si la Fanny s'ha acabat el te, per què no li ensenyes la teva granota?

—Està dormint a dalt —va dir la Linda, però va deixar de plorar.

—Doncs pren-te una d'aquestes torrades acabades de fer.

—Puc posar-hi una mica de crema d'anxova? —va preguntar, disposada a treure profit de l'estat d'ànim de la tieta Sadie, perquè la crema d'anxova (que de fet en deïem *Gentleman's Relish*) estava reservada estrictament per a l'oncle Matthew i se suposava que no era bona per a les criatures. Tots els altres, sense dissimular gens ni mica, van intercanviar mirades significatives que, com pretenien, van ser interceptades per la Linda, que va deixar anar un crit i va córrer escales amunt.

—Si deixéssiu de fer enrabiard la Linda, em faríeu un favor —va dir irritada la tieta Sadie, deixant de banda

la seva amabilitat habitual i aixecant-se per seguir-la.

L'escala que pujava a dalt sortia del vestíbul. Quan la tieta Sadie ja no els podia sentir, la Louisa va dir:

—Qui no vulgui pols, que no vagi a l'era. Demà hi ha cacera infantil, Fanny.

—Sí, m'ho ha dit en Josh. Venia al cotxe amb mi perquè ha anat a cal veterinari.

L'oncle Matthew tenia quatre gossos conillers magnífics amb els quals solia caçar els seus fills. Dos de nosaltres sortíem bastant abans per deixar el rastre i l'oncle Matthew i la resta seguien els gossos conillers a cavall. Era molt divertit. Una vegada va venir a casa meva i ens va perseguir a la Linda i a mi per tot Shenley Common. Això va provocar un gran terrabastall al comtat i els visitants de Kent que venien a passar el cap de setmana van quedar horroritzats de veure, quan anaven a l'església, quatre gossos de caça esverats empaitant dues nenes petites. Els va semblar que l'oncle era un d'aquells senyors perversos de ficció, i l'aura de bogeria, maldat i perill per als altres nens que m'envoltava va créixer encara més.

La cacera infantil del primer dia d'aquelles vacances de Nadal va ser un gran èxit. La Louisa i jo vam ser triades com a llebres. Vam córrer camp a través, per les terres altes dels Cotswolds desolades i belles, just després d'esmorzar, quan el sol encara era un globus vermell que a penes apareixia per damunt de l'horitzó i el perfil dels arbres es dibuixava blau fosc contra un cel blau pàl·lid, malva i rosat. El sol es va anar alçant mentre nosaltres avançàvem ensopegant i mirant de recuperar forces i, amb la seva resplendor, ens va oferir un dia preciós, més de tardor que no pas nadalenc.

En un moment donat vam aconseguir enganyar els

gossos passant pel mig d'un ramat d'ovelles, però l'oncle Matthew de seguida els va fer tornar a seguir el rastre i, després de dues hores de córrer sense parar per part nostra, quan estàvem a poc menys d'un quilòmetre de casa, ens van atrapar xisclant i bavejant i van ser recompensats amb uns quants trossos de carn i carícies a dojo. L'oncle Matthew estava d'un humor radiant, va baixar del cavall i va tornar a casa caminant amb nosaltres, parlant tot content sense parar. I fins i tot, cosa més poc habitual encara, va ser amable amb mi.

—He sentit que s'ha mort la Brenda —va dir—. No és una gran pèrdua, val a dir. Aquell ratolí feia una pudor de mil dimonis. Estic segur que vas deixar la gàbia massa a prop del radiador, ja et vaig dir que era una temeritat, o és que va morir de vella?

L'encant de l'oncle Matthew, quan decidia fer-ne gala, era considerable, però, en aquell temps, a mi em feia una por terrible i vaig cometre l'error de deixar que se n'adonés.

—Hauries de tenir un liró, Fanny, o una rata. Són més interessants que els ratolins blancs, tot i que, si he de ser franc, de tots els ratolins que he conegut mai, la Brenda era la més profundament lamentable.

—Era molt avorrida —vaig dir jo tota llagotera.

—Quan vagi a Londres després de Nadal, et compraré un liró. En vaig veure un l'altre dia als magatzems de l'Army & Navy.

—Oh, pare, això és injust —va dir la Linda, que anava al pas dalt del seu poni al nostre costat—. Saps que sempre he volgut tenir un liró.

«És injust» era el crit perpetu a casa els Radlett quan eren petits. El gran avantatge de viure en una família

nombrosa és que s'aprèn ben d'hora la lliçó de la injustícia essencial de la vida. Val a dir que, en el seu cas, gairebé sempre funcionava a favor de la Linda, que era la nineta dels ulls de l'oncle Matthew.

Aquell dia, però, l'oncle estava empipat amb ella i de seguida vaig veure que tanta amabilitat amb mi, aquella conversa amable sobre els ratolins, anava dirigida precisament a molestar-la a ella.

—Tu ja tens prou animals, senyoreta —va dir ell tallant—. No ets capaç ni de controlar els que tens. I no oblidis el que et vaig dir: quan tornem, has de portar aquest gos teu directe a la gossera i deixar-lo allà.

La Linda va arrufar la cara fent el petarrell, va atiar el cavall i es va dirigir a mig galop cap a casa. Es veu que el seu gos, el Labby, havia vomitat al despatx de l'oncle Matthew després d'esmorzar. L'oncle Matthew, que no podia suportar els gossos bruts, s'havia posat fet una fera i, enfurismat, havia sentenciat que el Labby mai més no havia de tornar a posar els peus a la casa. Això passava sempre, per una o altra raó, a un o altre animal, i, considerant que l'oncle Matthew bordava més que no pas mossegava, la prohibició rarament durava més d'un parell de dies, després dels quals començava el que ell anomenava «la remissió de la pena».

—Puc deixar-lo entrar un moment mentre vaig a buscar els guants?

—Estic tan cansada... no puc anar a l'estable... deixa'l quedar-se fins després del te.

—Oh, ja veig que comença la remissió de la pena. Molt bé, aquest cop es pot quedar, però si torna a fer un altre desastre, si l'enxampo al teu llit o es posa a rosegar els mobles bons —deia, segons quin fos el delicte que

hagués provocat l'expulsió—, faré que l'esbocinin, i no em diguis que no t'he avisat.

De totes maneres, cada cop que es pronunciava una sentència de desterrament, la propietària del condemnat s'imaginava el seu estimat animal consumint-se en el confinament solitari d'una gossera freda i fosca.

—Encara que el tregui durant tres hores cada dia, i vagi a parlar-li una altra hora, li queden vint hores al dia d'estar-se tot sol sense res a fer. Oh, quina llàstima que no sàpiguen llegir, els gossos!

Com es deu haver observat, els nens Radlett tenien una visió altament antropomòrfica dels seus animals domèstics.

Aquell dia, però, l'oncle Matthew estava d'un humor excel·lent, i, quan vam sortir dels estables, li va dir a la Linda, que estava plorant a la gossera asseguda al costat del Labby:

—Penses deixar aquest pobre animal teu aquí dins tot el dia?

Oblidades les llàgrimes, com si no haguessin existit, la Linda va córrer cap a dins la casa amb el Labby als talons. Els Radlett sempre estaven o bé al cim de la felicitat o bé ofegats en les fosques aigües de la desesperació; les seves emocions no tenien mai terme mitjà: estimaven o odiaven, reien o ploraven, vivien en un món de superlatius. La seva vida amb l'oncle Matthew era un perpetu camp de mines. S'hi endinsaven tant com gosaven, de vegades fins molt endins, mentre que de vegades, sense cap raó aparent, ell els fumia un crit abans i tot d'haver travessat el límit. Si haguessin estat nens de família pobra, segurament els haurien separat d'aquell pare rondinaire, furiós i violent per enviar-los a una casa com

cal, o, més encara, l'haurien detingut a ell i l'haurien enviat a la presó per negar-se a donar-los una educació. Tanmateix, la naturalesa proporciona els seus propis remeis i no hi ha dubte que els Radlett tenien prou part de l'oncle Matthew dins seu per resistir els temporals en els quals uns nens normals com jo hauríem perdut el senderi del tot.